

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 135/2019-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť Stavebného bytového družstva I, Košice, Vojenská 14, Košice, IČO 31 661 734, zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Vojenská 14, Košice, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 426/2018 zo 7. mája 2019 v časti výroku o trovách odvolacieho konania a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Stavebného bytového družstva I, Košice na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 426/2018 zo 7. mája 2019 v časti výroku o trovách odvolacieho konania **p o r u š e n é b o l i .**

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 426/2018 zo 7. mája 2019 v časti výroku o trovách odvolacieho konania zrušuje a vec v tejto časti vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť Stavebnému bytovému družstvu I, Košice trovy právneho zastúpenia v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ivana Husára, Vojenská 14, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutej časti rozsudku a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 135/2019-12 z 26. novembra 2019 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť Stavebného bytového družstva I, Košice, Vojenská 14, Košice, IČO 31 661 734 (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietalo porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 426/2018 zo 7. mája 2019 v časti výroku o trovách odvolacieho konania (ďalej len „napadnutá časť rozsudku“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že je v procesnej pozícii žalobcu v súdnom spore o zaplatenie sumy 8 371,22 € s príslušenstvom voči mestu Košice, Trieda SNP 48/A, Košice (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 15 C 182/2013 z 13. júna 2018 zaviazal žalovaného na úhradu 8 371,22 € spolu s úrokom z omeškania a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu

100 %. Na základe odvolania žalovaného krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 426/2018 zo 7. mája 2019 uvedený rozsudok okresného súdu potvrdil a v napadnutej časti rozsudku stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Krajský súd napadnutú časť rozsudku odôvodnil takto:

„Odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok podľa § 387 CSP a o trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 CSP, lebo i keď bol žalobca úspešný, neboli mu priznané trovy v odvolacom konaní, keďže bolo potrebné aplikovať viacero právnych predpisov na daný spor, čo považuje odvolací súd za dôvod hodný osobitného zreteľa aj vzhľadom na viacero (5 sporov) žalovaného pri vzniku bezdôvodného obohatenia po užívaní nebytových priestorov. Preto neboli priznané úspešnej strane sporu trovy.“

4. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že ten istý senát krajského súdu v obdobnej veci rozsudkom sp. zn. 5 Co 365/2018 zo 7. marca 2019 rozhodol tak, že sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tiež takto argumentoval:

„... ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

... Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch.

... výnimočné nepriznanie náhrady trov konania v zmysle ust. § 257 C.S.P. nemôže spočívať v tom, že v spore bolo potrebné aplikovať viacero právnych predpisov. Uvedený názor Krajského súdu by znamenal, že úspešný účastník má nárok na náhradu trov konania iba v súdnych sporoch kde je potrebné aplikovať iba 1 právnu normu alebo v jednoduchých súdnych sporoch.

Ani to, že žalobca má viacero súdnych sporov so žalovaným nemôže byť dôvodom nepriznania nároku na náhradu trov konania. Takýto názor by znamenal, že ak niekto koná

dlhodobo protiprávne a je preto potrebné voči nemu opakovane podávať žalobu na súd bude v konečnom dôsledku odmenený tým, že súd ho nezaviaže na úhradu trov konania lebo s ním má žalobca viacero sporov.

Uvedený výklad ust. § 257 C.S.P. zo strany KS Košice a jeho následná aplikácia popiera zmysel, význam a výnimočnosť prípustnosti aplikácie predmetnej právnej normy.

... Zároveň sťažovateľ ako ústavne nesúladnú vníma existenciu rozhodnutia krajského súdu vydaného v skutkovo identickom prípade, v ktorom rozhodol odchylným spôsobom a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania...“

6. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Stavebného bytového družstva I Košice, so sídlom na ulici: Vojenská 14 Košice, IČO : 31 661 734 na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokom rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5 Co 426/2018 z 7.mája 2019, ktorým žiadnej zo strán nepriznal nárok na úhradu trov odvolacieho konania porušené boli.

2. Výrok rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5 Co 426/2018 z 7.mája 2019, ktorým žiadnej zo strán nebol nepriznaný nárok na úhradu trov odvolacieho konania zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Krajský súd Košice je povinný uhradiť trovy konania Stavebnému bytovému družstvu I Košice v sume € 415,78 € na účet advokáta JUDr. Ivana Husára, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

7. Vec sťažovateľa bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola vec prerokovaná v treťom senáte ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a ďalšie podania sťažovateľa

8. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprV 981/2019 z 10. januára 2020 doručeným ústavnému súdu 15. januára 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda krajského súdu, v ktorom uviedol, že *„Odôvodnenie výroku o nepriznaní nároku na náhradu trov odvolacieho konania stranám sporu je mimoriadne strohé a stručné... Z tohto odôvodnenia možno ale vyvodit', že pri rozhodovaní súd aplikoval nielen ust. § 396 CSP, ale aj ust. § 257 CSP.“*. Následne rozobral aplikáciu § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), pričom poukázal na to, že uvedené ustanovenie vytvára priestor na voľnú úvahu súdu, keďže dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti nie sú zákonom bližšie špecifikované. Na základe uvedeného predseda krajského súdu konštatoval, že napadnutá časť rozsudku má oporu v Civilnom sporovom poriadku.

9. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

10. K vyjadreniu predsedu krajského súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľa. Tento vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 24. januára 2020 argumentoval obdobne ako v podanej ústavnej sťažnosti:

„... ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.“

11. Právny zástupca sťažovateľa zdôraznil, že v prejednávanom prípade žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa neexistovali, vyjadrenie krajského súdu považuje iba za formálne, z obsahu ktorého nemožno žiadnym spôsobom vyvodit' nedôvodnosť ústavnej sťažnosti.

12. Sťažovateľ už v podanej ústavnej sťažnosti vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

13. Ústavný súd podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil 19. decembra 2019 o podanej ústavnej sťažnosti aj žalovaného ako zúčastnenú osobu, pričom jej určil lehotu 15 dní na využitie práva vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti. Žalovaný v procesnej pozícii zúčastnenej osoby toto právo v lehote určenej ústavným súdom nevyužil.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

21. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

22. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

23. Podľa § 396 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

24. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia

všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

25. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

26. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

27. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne pripomína, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

28. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy,

ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

29. Všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

30. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

31. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej a platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

32. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

33. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť napadnutou časťou rozsudku krajského súdu.

34. Uvedené zásady týkajúce sa odôvodnenia súdneho rozhodnutia, vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti a prístupu ústavného súdu k posudzovaniu porušenia základných práv rozhodnutím všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnutú časť rozsudku krajského súdu.

35. Úlohou ústavného súdu bolo preto preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či sa náležité posúdenie veci sťažovateľa odrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení namietaného rozhodnutia o trovách odvolacieho konania.

36. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutej časti rozsudku krajského súdu, sťažnostnou argumentáciou, ako aj obsahom vyjadrenia krajského súdu k ústavnej sťažnosti a stanoviskom sťažovateľa k tomuto vyjadreniu sústredil svoju pozornosť na posúdenie možnosti porušenia základných práv sťažovateľa v príčinnej súvislosti s nedostatočným odôvodnením napadnutej časti rozsudku krajského súdu a nesprávnou aplikáciou § 257 CSP krajským súdom v odvolacom konaní.

37. Krajský súd sa v odôvodnení napadnutej časti rozsudku obmedzil na konštatovanie existencie dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorý mal spočívať v potrebe aplikácie viacerých právnych predpisov na daný spor a v existencii viacerých sporov žalovaného pri vzniku bezdôvodného obohatenia po užívaní nebytových priestorov. V odôvodnení nie je uvedené ani ustanovenie Civilného sporového poriadku, o ktoré sa rozhodnutie o trovách odvolacieho konania v súvislosti s existenciou dôvodu hodného osobitného zreteľa opiera, a možno len vyvodit', že krajský súd aplikoval ustanovenie § 257 CSP.

38. Sám krajský súd vo svojom vyjadrení uznal, že odôvodnenie napadnutej časti rozsudku je mimoriadne strohé a stručné. Argumentácia krajského súdu, že formulácia napadnutej časti rozsudku má oporu v Civilnom sporovom poriadku, neobstojí, keďže krajský súd nedostatočne a svojvoľne odôvodnil existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, a teda aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť. Nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba konštatovanie existencie dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorý mal spočívať v potrebe aplikácie viacerých právnych predpisov na daný spor a v existencii viacerých sporov žalovaného.

39. Potrebu aplikácie viacerých právnych predpisov v spore nemožno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa podľa § 257 CSP pre výnimočné nepriznanie náhrady trov konania.

40. Výklad ustanovenia § 257 CSP zo strany krajského súdu a jeho následná aplikácia popiera zmysel, význam a výnimočnosť prípustnosti aplikácie predmetnej právnej normy.

41. Odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom je ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku (teraz § 257 CSP, pozn.) aplikované, by malo byť precízne, pričom sa ex lege vyžaduje, aby v tomto konaní boli bezpečne preukázané skutočnosti, na základe ktorých je toto ustanovenie aplikované. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že rozsudok krajského súdu v namietanej časti (o trovách odvolacieho konania) je nepreskúmateľný,

teda z pohľadu ústavného prieskumu je arbitrárny a zjavne neodôvodnený (m. m. I. ÚS 248/2010).

42. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010) „*aplikácia ustanovenia § 150 O. s. p. (teraz § 257 CSP, pozn.) pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania, a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich kritérií je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči účastníkovi konania a aby neodporovalo dobrým mravom. Ustanovenie § 150 O. s. p. (teraz § 257 CSP, pozn.) nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť. Ustanovenie § 150 O. s. p. (teraz § 257 CSP, pozn.) preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnúť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.“.*

43. Podľa názoru ústavného súdu počet alebo iným spôsobom identifikovateľná kvantita právnych predpisov, ktoré všeobecný súd pri rozhodovaní vo veci samej musí aplikovať, nemožno považovať za takú zvláštnu a jedinečnú okolnosť prejednávanej veci sťažovateľa, že by bolo spravodlivým nepriznať náhradu trov sporovej strane, ktorá bola takmer v celom rozsahu žaloby úspešná v civilnom spore. Potreba aplikácie viacerých právnych predpisov charakterizuje množstvo súdnych konaní, a to až do takej miery, že v prípade nevyhnutnosti vyhradiť takýmto konaniam špecifickým režim pri posudzovaní

nároku na náhradu trov by opodstatnenou bola úvaha vyzývajúca na zmenu zodpovedajúcich procesnoprávných predpisov regulujúcich predmetnú „náhradovú“ materiu. Naznačená zmena by ale bola „vecou“ zákonodarcu, nie úlohou súdov povolaných zákon uplatňovať v individuálnych kauzách.

44. Pokiaľ sa teda krajský súd v odôvodnení napadnutej časti rozsudku zamerlal len na konštatovanie existencie dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorý mal spočívať v potrebe aplikácie viacerých právnych predpisov na daný spor a v existencii viacerých sporov žalovaného, postupoval v rozpore so zákonom a svojvoľne, a tým porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie napadnutej časti rozsudku a vrátenie veci v tejto časti na ďalšie konanie

45. Napadnutou časťou rozsudku krajského súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnutú časť rozsudku krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu v tejto časti na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

46. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

47. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

48. Úlohou krajského súdu bude opätovne konať a rozhodnúť o trovách odvolacieho konania, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí a majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

VI.

Trovy konania

49. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

50. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

51. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 415,51 € (bod 3 výroku tohto nálezu) z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 163,33 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 €. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Náhradu za tretí úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu krajského súdu doručené ústavnému súdu 24. januára 2020, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

52. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

53. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu